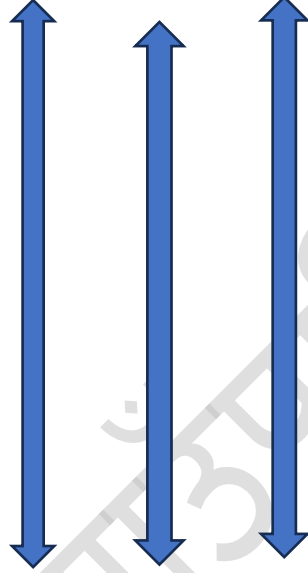

“सभ्य समृद्ध र सुखी नौबहिनी”

नौबहिनी गाउँपालिका
आ. व. २०८१।०८२ को

बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

प्रस्तुत कर्ता

दिल बहादुर थापा

अध्यक्ष

२०८१।०३।१० गते रोज २ शुभम ।।।

नौबहिनी गाउँपालिकाका उपाध्यक्षज्यू
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू,
गाउँसभाका सदस्यज्यूहरु,
राष्ट्रसेवक कर्मचारी मित्रहरु,
संचारकमी तथा सुरक्षाकर्मि मित्रहरु,

साथै गाउँपालिकाको आधिकारिक फेसबुक पेज एवम टेलिभिजन तथा रेडियो बाट प्रत्यक्ष अप्रत्यक्षरुममा हेरिरहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली आमाबुवा, दाजभाइ तथा दिदिबहिनीहरु ।

विक्रम सम्वत २०७९, बैशाखमा सम्पन्न भएको स्थानीय तह निर्वाचनबाट नौबहिनी गाउँपालिकाका मतदाताले हामीलाई अमुल्य मत दिई जनप्रतिनिधिको रूपमा निर्वाचित गरी स्थानीय सरकारको बागडोर सम्हाल्न अवसर दिनुभएको २ वर्ष पुगेको छ । यस सुखद परिस्थितिमा यस नौबहिनी गाउँपालिकाको सोह्रौँ गाउँसभाको अधिवेशनलाई आज सम्बोधन गर्न पाउँदा मलाई गर्वको अनुभूती भएको छ ।

यस अवसरमा म नेपालमा नागरिक सर्वाच्चता र लोकतन्त्रको स्थापना तथा मुलुकको समृद्धि, सार्वभौमसत्ता र स्वाधिनताको रक्षा, भौगोलिक अखण्डता, राष्ट्रिय हित र लोकतान्त्रिक मुल्य र मान्यताको स्थापनाको लागी इतिहासका कालखण्डमा भएको विभिन्न आन्दोलनमा वलिदान गर्नुभएका तथा देश र जनताको मुक्तिका खातिर युद्धमैदानमा लड्दा लड्दै आफ्नो अमुल्य जीवन उत्सर्ग गर्ने ज्ञात/अज्ञात शहिद हरुप्रति भावपूर्ण श्रद्धान्जली अर्पण गर्दै घाइते तथा बेपत्ता परिवारहरु, नागरिक समाज एवं परिवर्तनका सम्पूर्ण

हिमायतीहरुप्रति विशेष सम्मान सहित स्मरण गर्न चाहन्छु । साथै मुलुकको राजनैतिक परिवर्तनको लागी विभिन्न समयमा नेतृत्व प्रदान गर्नुहुने श्रद्धेय नेतागण, यस गाउँपालिकाका सबै अग्रज राजनीतिक तथा सामाजिक व्यक्तित्वहरु एवं सम्पूर्ण आदरणीय नौबहिनी गाउँपालिकाबासी नागरिकहरुप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्न चाहन्छु ।

संघिय शासन प्रणालीमार्फत गठित दोस्रो स्थानिय सरकारको तेस्रो वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम यहाँहरु माझ लिएर उपस्थित भएको छु । आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा राज्यको खस्कदो अर्थतन्त्र, राजश्व संकलनमा आएको संकुचन, मुद्रास्फिति, व्यापार घाटा, रसिया-युकेन युद्ध, इजरायल र गाजाको युद्ध कोभिड १९ को कारण विथोलिएको अर्थव्यवस्था जस्ता कारणबाट आव २०८१।८२ का लागी संघिय तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तिय संघियता अन्तर्गतको बजेट गत वर्ष पनि र यो वर्ष पनि अनुदानमा धेरै हदसम्म कटौती भएको अवस्था सदस्यहरुलाई विदितै छ । संकटको यस घडिमा थिलथिलिएको अर्थतन्त्रको साक्षी बन्दै यस गाउँपालिकाको भाग्य र भविष्यसंग जोडिएको गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गरिरहदा हामी माझ अनेकौ चुनौतिहरु आइपरेको यथार्थ छ । सिमित स्रोत साधनबाट असिमित अपेक्षा, विकास निर्माण तथा बहुआयामिक विकासको लक्ष्य प्राप्तिको लागी थप चुनौती त छदैछ, तथापी नौबहिनी गाउँपालिकाको समृद्धिको यस अभियानमा यो एउटा अवसरको रुपमा रहनेछ भन्ने विश्वास व्यक्त गर्दछु ।

गाउँसभाका सदस्यज्यूहरु

हिजो आजको दिनहरुमा समेत प्यूठान जिल्लाको दुर्गम गाउँपालिका को उपनामले चिनिएको यस नौबहिनी गाउँपालिका एवं विकासका पूर्वाधारबाट वन्चित हामी नौबहिनी गाउँपालिका बासी आजको दिनमा केही सुखी र समृद्ध महसुस गर्न सक्ने भएका छौ । यो सबै तपाईं हाम्रो विकासप्रतिको परिवर्तनको प्रतिफल एवं नागरिकको चाहनाबाटै सम्भव भएको छ । यसका लागी योगदान गर्ने संघीय सरकार, प्रदेश सरकार, विकासका अन्य साझेदार संस्थाहरु, सम्पूर्ण

राजनीतिक दलहरू एवं आम नौबहिनी गाउँपालिकावासी सर्वसाधारणमा म हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

स्थानिय तहको दोस्रो कार्यकालको तेस्रो वर्षमा प्रवेश गरिरहदा हामीले अझै थुप्रै विकासमा उपलब्धि हाँसिल गर्नुपर्ने छ । विगतका अनुभव तथा कमीकमजोरीलाई गम्भीर रूपमा समिक्षा गर्दै आगामी दिनमा अझ गतिशिल र दिगो विकास जनतालाई दिनु छ । यस सन्दर्भमा नै आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम केन्द्रित रहेको विश्वास यहाँहरूसमक्ष दिलाउन चाहन्छु ।

यस सभाका सदस्यज्यूहरू,

अब म

स्थानीय सरकारको रूपमा यस गाउँपालिकाको गरिमामय सभामा प्रस्तुत गरिएको आर्थिक वर्ष २०८१।०८२ को बजेट नीति तथा कार्यक्रमका उद्देश्यहरू प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

१. पालिका स्तरीय गौरवका आयोजनाको रूपमा रहेका सडकको विकास गरी यस नौबहिनीलाई समृद्धिको आधार तयार गर्नु ।
२. प्रशासकीय भवन तथा अन्य वडा कार्यालयहरू एवं अन्य स्वास्थ्य संस्था तथा विधालयहरूको भौतिक संरचना निर्माणलाई तिब्रता दिनु ।
३. नौबहिनीको केन्द्रविन्दुमा रहेको बहाने बजारलाई कालो पत्रे गरी यो क्षेत्रलाई नौबहिनीको हबको रूपमा विकास गर्नु ।
४. सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई छिटो छरितो एवं जनमुखी बनाई सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा सबै खालका नागरिकहरूको सहज एवं सर्वसुलभ सेवाको सुनिश्चिता गर्नु ।
५. राजस्व प्रशासनलाई पारदर्शी बनाउदै राजस्व चुहावटलाई न्यूनिकरण गरी आगामी दिनमा पालिकालाई आत्मनिर्भर बनाउनु ।

६. कृषिलाई उत्पादनमुखी बनाई स्थानिय कृषकलाई उत्पादन संग आवद्ध गरी परम्परागत खेती प्रणालीलाई विस्तापन गरी किसानहरुलाई व्यवसायिक बनाउनु ।
७. प्रकोपजन्य जोखिमहरुको न्यूनिकरण गरी नागरीकहरुको जिउ धनको रक्षा गर्नु ।
८. शिक्षालाई प्रविधिमैत्री बनाउदै प्राविधिक क्षेत्रमा कुशल जनशक्ति निर्माण गरी जनसाङ्खिक लाभ हासिल गर्नु ।
९. सुचना प्रविधिलाई नागरिक मैत्री बनाउदै पालिकाका गतिविधिहरु सहज र सरल ढंगले प्राप्प गर्ने अनुभुती दिलाउनु ।
१०. विकासमा आम नागरिकको सहभागिता अभिवृद्धि गरी विकासमा अपनत्व वृद्धि गर्नु ।
११. खरको छाना पूर्ण रूपमा विस्थापित गरी नागरिकलाई सुरक्षीत आवासको ग्यारेन्टी गर्नु ।
१२. नेपाल सरकारले सन् २०३० सम्ममा हासिल गर्ने गरी लिएको दिगो विकासको सपनालाई साकार पार्ने गरी योजना तयार पार्नु ।

सभाका सदस्यज्यूहरु,

प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा निम्न नीति तथा आधारहरुलाई आत्मासात गरिएको छ ।

- नेपालको संविधान, २०७२ को अनुसूची ८ र ९ मा उल्लेखित स्थानीय तहको एकल तथा साझा अधिकारको सूची ,
- नेपालको संविधानमा उल्लेखित मौलिक हकहरु,
- नेपालको संविधान भाग ४ अन्तर्गतका राज्यका आर्थिक, सामाजिक विकास, प्राकृतिक श्रोतको उपयोग, वातावरण संरक्षण सम्बन्धी नीतिहरु, धारा ५९ को आर्थिक अधिकार र भाग १९ को आर्थिक कार्य प्रणाली ।

- नेपाल सरकारबाट स्वीकृत संघ, प्रदेश र स्थानीयतहको कार्य विस्तृतिकरणको प्रतिवेदन,
- संघीय सरकारले अंगिकार गरेको आवधिक योजनाले लिएका नीति तथा प्राथमिकताहरू,
- संघीय सरकारले अवलम्बन गरेका आर्थिक तथा वित्तीय नीतिहरू,
- नेपालले अन्तराष्ट्रिय जगतमा जनाएका प्रतिबद्धताहरू,
- स्थानीय शासन सञ्चालन संबन्धी कानून, आदेश, नियमावली, प्रावधानहरू ।
- स्थानीय तहका सम्बन्धमा भएका अध्ययन प्रतिवेदनहरू
- विकासका समसामयिक मुद्दाहरू जस्तै सामाजिक संरक्षण, दिगो विकास, जलवायु परिवर्तन र विपद् व्यवस्थापन, खाद्य तथा पोषण सुरक्षा, लैङ्गिक सशक्तिकरण तथा समावेशी विकास, बालमैत्री स्थानीय शासन, वातावरण मैत्री स्थानीय शासन, पूर्णसरसफाई एवं उर्जासंकट लगायतका अन्तर सम्बन्धित विषयहरू,
- नेपाल सरकारका विषयगत एवं क्षेत्रगत नीतिहरू,
- समुदाय, टोल, वस्तीस्तरमा भएका छलफल नागरिकस्तर बाट उठान भएका आवश्यकता एवं अपेक्षा तथा वडा समितिका सिफारिस ।

अब म प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम मार्फत गाउँकार्यपालिकाले कार्यान्वयनमा ल्याउन खोजेको नीतिगत व्यवस्थाका बारेमा उल्लेख गर्न चाहान्छु ।

सामाजिक विकास

शिक्षा तथा खेलकुद

१. शिक्षा गाउँ विकासको मेरुदण्ड हो भन्ने विषयलाई गम्भिरताका साथ अवलम्बन गर्दै “सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक र भौतिक सुधार, बालबालिका विद्यालय प्रवेशको पहिलो आधार” भन्ने नाराका साथ समग्र शिक्षा प्रणालीको सुधारका लागि स्पष्ट दृष्टिकोण र प्रतिबद्धताका साथ अगाडि बढाइनेछु ।

२. नौबहिनी गा.पा. स्थित श्री गंगा मा. वि. बाहानेलाई नमुना विद्यालयको रूपमा विकास गरी सामुदायिक विद्यालयहरूको भवन, फिल्ड निर्माणको लागि आवश्यक रकम विनियोजन गरिनेछ ।

३. पालिकाका विद्यालयमा अध्यापन गराउने उत्कृष्ट प्रध्यानध्यापक, विषयगत शिक्षकहरू मध्ये उत्कृष्ट पठन पाठन गराउने शिक्षक तथा विद्यालयलाई पुरस्कार वितरण गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

४. सामुदायिक विद्यालयमा गाउँसरकारसंग अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम लाई निरन्तरता दिइनेछ । शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न पालिकाभित्रका सामुदायिक विद्यालयहरूमा कार्यरत शिक्षकहरूलाई आवश्यक तालिमको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।

५. गाउँपालिकाको विद्यालयहरूलाई क्रमश नमुना विद्यालयको रूपमा विकास गरी शैक्षिक गुणस्तर प्रवृद्धन गर्न एक—एक वटा विद्यालय छनौट गरी पूर्वाधार निर्माण, पुस्तकालय, कम्प्यूटर शिक्षक तालिम लगायत व्यवस्था गर्दै लगिनेछ ।

६. शैक्षिक गुणस्तर बृद्धिको लागि गाउँपालिका स्तरमा दरबन्दी मिलान गरी विद्यार्थी अनुपातको आधारमा शिक्षण अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ । सामुदायिक विद्यालयमा यस पालिकाबाट प्रदान गर्दै आएको गाउँपालिका अनुदान शिक्षकलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

७. आगामी आर्थिक वर्ष देखि गाउँपालिका क्षेत्र रहेका गरिव विपन्न तथा असाय बालबालिकाको पहिचान गरी कक्षा १२ सम्म पठनपाठन गराउन आवश्यक पहल गरिनेछ । सामुदायिक विद्यालय तथा संस्थागत विद्यालयमा अध्ययन गरी एम.वि.वि.एस. मा छात्रवृत्तिको कोटामा नाम निकाल्ने विद्यार्थीहरूको लागि छात्रवृत्तिको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

८. भवनेमा अलपत्र अवस्थामा रहेको खेलकुद मैदानलाई औद्योगिक ग्रामको रूपमा विकास गरिनेछ । खेलकुद क्षेत्रको विकास र विस्तारको लागि खेलकुद संरचना निर्माण तथा विविध खेलकुद प्रतियोगिता गरिनेछ । झिम्क र गौमुखी गाउँपालिकासंग

साझेदारी गरी दिहाल्नाचौरमा रहेको खेलकुद मैदाललाइ रंगशालाको रूपमा विस्तार तथा विकास गर्न पहल गरिनेछ ।

९.माध्यमिक विद्यालयमा योग शिक्षा कार्यक्रम अगाडी बढाइनेछ । आगामी आर्थिक वर्षमा पनि अध्यक्षकप प्रतियोगितालाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१०.विद्यालयहरूको शैक्षिक गुणस्तरलाई बृद्धि गर्नका कार्यविधि बनाई अन्तरविद्यालय स्तरीय सरुवा तथा प्रधानध्यापक हेरफेर गरिने प्रकृया अगाडी बढाइनेछ । आगामी आर्थिक वर्षदेखी प्रत्येक चौमासिक रूपमा जनप्रतिनिधि, प्रधानाध्यापक, व्यवस्थापन समिति बीच अध्यक्षसंग विद्यालय कार्यक्रम लागु गरिनेछ ।

११. सामुदायीक विद्यालयमा अध्यापन गराउने महिला शिक्षक सुत्केरी भइ विदामा बस्दा विद्यार्थीहरूको पठनपाठनको लागि बैकल्पिक व्यावस्था मिलाइनेछ । पढ्दै कमाउदै शिक्षा कार्यक्रमलाइ संभाव्यता अध्ययन गरी अगाडी बढाइने छ । कक्षा ९ देखी १२ सम्मको प्राविधिक शिक्षाको सम्भाव्यता अध्ययन गरी अगाडी बढाइनेछ । संस्थागत विद्यालयहरूको शैक्षिक गुणस्तरको मुल्याङ्कन गर्न बेला बेला अनुगमन प्रणालीलाई जोड दिइनेछ ।

१२. आधारभुत तह अन्तरगत कक्षा १ देखि ३ सम्मका बालबालिकाहरूको सिकाइ उपलब्धीलाई गुणात्मक रूपमा अभिवृद्धि गर्न विद्यालयको कक्षा कोठाभिन्न भित्तेलेखन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१३.आगामी वर्षभिन्न आधारभुत तहसम्म विद्युतिय हाजिरी संचालनमा ल्याइनेछ ।

१४.गाउँ शिक्षा योजनालाई अध्यावधिक गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

१५. आगामी वर्ष नौबहिनीको समग्र शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न हरेक महिना मासिक रूपमा परीक्षा लिने प्रणालीको विकास गरिनेछ ।

१६. पछिल्लो समय बढ्दै गइरहेको Drop out ratio लाई न्यूनीकरण गर्न नमुनाको रूपमा विशेष खालको कार्यक्रम अगाडी बढाइनेछ ।

१७. गाउँपालिका भित्र दर्ता बिनै कुनै क्लबबाट जहाँतही विना स्वीकृती खेलकुद गर्ने कार्यलाई नियमन गरिनेछ । निश्चित समय र स्थान तोकिएको आधिकारीक संस्था क्लबबाट मात्र गाउँपालिका वा वडा कार्यालयाट स्वीकृत लिएर मात्र खेलकुद प्रतियोगिता संचालनमा ल्याइनेछ ।

स्वास्थ्य

१. गाउँपालिकामा पन्ध्र शैयाको अस्पतालको सन्दर्भमा लामो समयदेखी विवाद सिर्जना भई अस्पताल कार्य अलपत्र परी यस क्षेत्रका नागरिकहरू स्वास्थ्य सेवाबाट वन्चित हुन पुगेको अवस्था यहाहरूलाई विदितै छ । तसर्थ अब नयाँ शिराबाट नौबहिनी स्तरीय अस्पताल निर्माण कार्यलाई अगाडि बढाउन आवश्यक पहल गरिनेछ ।

२. प्रसुति केन्द्रमा आएका गर्भवति महिला तथा सुत्केरीहरूलाई स्वास्थ्य संस्थाबाट जिल्ला अस्पतालमा प्रेषण गर्दा लाग्ने एम्बुलेन्स शुल्क निशुल्क प्रदान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । हरेक टोलमा आवश्यकता पहिचान गरी स्टेचरको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

३. आगामी ३ वर्षभित्रमा पूर्ण संस्थागत प्रसुति सेवायुक्त युक्त गाउँपालिका सुनिश्चित गरिनेछ । विद्यमान अवस्थामा रहेको कुपोषणलाई न्यूनिकरण गर्न विभिन्न कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । पूर्ण खोप अभियानलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

४. हाल संचालनमा रहेको ग्रामिण भिडियो एक्सरे सेवालाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।

५. स्वास्थ्य क्षेत्रमा निशुल्क औषधी वितरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ । हाल बाहाने स्वास्थ्य इकाईमा संचालनमा रहेको प्रयोगशालालाई थप व्यवस्थित बनाइनेछ ।

६. स्वास्थ्यका विभिन्न सेवाहरू प्रतिकारात्मक सेवा, प्रबर्दनात्मक सेवा, उपचारात्मक सेवा, लगायतका सेवाहरू थप प्रभावकारी रूपमा संचालन गरिनेछ ।

७. स्वास्थ्य चौकी, वर्थिङ्ग सेन्टर, खोप क्लिनिक भवन, निर्माणका लागि जग्गा व्यवस्थापन गरी भवनहरू निर्माण गरिदै लगिनेछ । कुनै पनि सार्वजनिक भवन

निर्माण गर्नका लागि जग्गाको मापदण्ड पुगेमा मात्र भवन निर्माणमा बजेटको व्यावस्था गरिनेछ ।

८. सुरक्षित मातृत्व कोष मार्फत नवजात शिशु, सुत्केरी आमा लगाएतका वर्गहरूको उत्थानको निमित्त थप बजेट विनियोजन गरी प्रभावकारी बनाइनेछ ।

९. नागरिकहरूलाई स्वास्थ्य विमामा आवद्ध गर्न विभिन्न चेतनामुलक कार्यक्रम मार्फत प्रभावकारी बनाउन आवश्यक पहल गरिनेछ । स्वास्थ्य आमा समुहलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।

१०. उपाध्यक्ष कोसेली कार्यक्रमलाई लक्षित वर्ग सम्म पुर्याउन कार्यविधि बमोजिम खर्च गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

११. महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूको कार्यसम्पादनमा प्रोत्साहित गर्न हाल मासिक रूपमा खाइपाइ आएको प्रोत्साहन रकममा वृद्धि गरिनेछ ।

आयुर्वेद

१. योग तथा स्वस्थ्य जीवन कार्यक्रम संचालनमा ल्याइनेछ । पूर्वकर्म तथा पञ्चकर्म कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ । पाइल्स, फिसर र फिस्टुला रोगको निशुल्क रूपमा उपचार गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।

२. परम्परागत स्वास्थ्यकर्मिहरूको सुचिकरण गरी उचित तालिमको व्यवस्था मिलाइनेछ । आयुर्वेदिक गाउँघर क्लिनिक कार्यक्रमलाई संचालनमा ल्याइनेछ ।

३. आयुर्वेद सेवामा निशुल्क आयुर्वेद औषधी वितरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

४. पञ्चकर्म सेवा, जेष्ठनागरिक सेवा र स्तनपायी सेवा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

आर्थिक विकास

कृषि तथा पशुपंक्षी विकास

१. रैथाने बालीहरू कोदो, मकै, भट्टमास, गहुँ, जौ, मार्सि धान, फापर जस्ता स्थानिय रुपमा उत्पादित खाद्यबस्तुको संरक्षण र प्रवद्धन गर्नका लागि विशेष कार्यक्रम ल्याइनेछ । विद्यालयमा हाल संचालनमा रहेको दिवा खाजा कार्यक्रमलाई स्थानीय खाद्य बस्तुको उपयोग बढाउने कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

२. एक वडा एक कृषि पकेट क्षेत्रको अवधारणा अगाडी बढाइनेछ । वडा नं. १ मा आलु र रायो खेति, वडा नं. २ अदुवा खेति, वडा नं. ३ कोदो खेति, वडा नं. ४ अलैची खेति, वडा नं. ५ मकै खेति, वडा नं. ६ सुन्तुला तथा चौमासिक सिमी साथै मसलाजन्य खेती अदुवा हलेदो र खुर्सानी खेति, वडा नं. ७ सुन्तुला र टिमुर खेति र वडा नं. ८ टिमुर खेति गर्न विभिन्न पकेट क्षेत्र केन्द्रित बजेट विनियोजन गरिनेछ । साथै वेमौसमी तरकारी खेति प्रणालीलाई अगाडी बढाइनेछ ।

३. किसानद्वारा उत्पादित खाद्य वालीहरूको संरक्षण गर्न आवश्यक रकम विनियोजन गरिनेछ । उत्पादनको आधारमा संकलन केन्द्र स्थापना गरि कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ । कृषिमा आधुनिकरण ल्याउनको लागि यान्त्रीक उपकरण कार्यक्रम ल्याइनेछ ।

४. सिंचाई प्रणाली आसपासका जग्गाहरू बाँझो राख्न नपाउने व्यवस्थालाई कार्ययोजना सहित कार्यान्वयनमा लगिनेछ । खाली जमिनमा केरा, मकै, घाँस, फूल, नर्सरी संचालन लगायतका कृषिजन्य क्रियाकलाप संचालनका लागि प्रोत्साहित गरिनेछ ।

५. “मासु उत्पादनमा आत्मनिर्भर” पालिका घोषणाको लागि निश्चित प्रतिशत अनुदान उपलब्ध गराउनुका साथै बाखा पालनमा प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराइनेछ ।

६. व्यवसायिक रुपमा काम गर्ने किसानलाई पालिकाको सम्मान सबै किसानलाई उत्पादनमा आधारित अनुदान नीति लाई निरन्तरता दिइनेछ ।

७. शसर्त अनुदानबाट प्राप्त रकमको अतिरिक्त कृषि तथा पशु विकासको लागि सिंचाई व्यवसायिक कृषि तथा पशु फर्म विकास लगायतमा आवश्यक रकम विनियोजन गरिनेछ ।

८. प्रत्येक वडाबाट नमुना कृषक छनौट गरी व्यवसायिक खेती र पशु पालनको लागि नमूना कृषक फर्म विकास गर्न अनुदानको व्यवस्था गरिने छ ।

९. किसान सगुँ गाउँ सरकार कार्यक्रमलाई व्यवहारिक र वैज्ञानिक बनाई उत्पादन संग जोड्दै लगिनेछ ।

११) माटो परिक्षणको कार्यक्रम गरिनेछ । सिंचाइ अपुग भएको स्थानमा सिंचाइ निर्माणको व्यवस्था मिलाइनेछ । उत्पादनमा आधारित अनुदान कार्यक्रमलाई अगाडी बढाइनेछ ।

१२) कृषि र संकलनकेन्द्र बीचको समन्वयमा कृषि बजारीकरणमा सहयोग गर्न रैथाने बाली खरिद गर्ने कार्यक्रमको प्रवन्ध मिलाइने छ । उत्कृष्ट कृषकलाई पुरस्कृत गर्ने कार्यक्रम गर्नुका साथै कृषक अध्ययन अवलोकन भ्रमण गरिनेछ ।

१३ स्थानीय जातको कुखुरा प्रवर्द्धन, बाखा प्रवर्द्धन, बंगुर प्रवर्द्धन, व्यवसायीक रुपमा भैसी प्रवर्द्धन, माछा पालन कार्यक्रम ल्याइनेछ । मासुमा आत्मनिर्भर गाउँपालिका बनाउन विशेष कार्यक्रम ल्याइनेछ ।

१४) पशु विमा कार्यक्रमलाई प्रवर्द्धन गर्नका लागि सचेतामूलक कार्यक्रम गरिनेछ । सुत्केरी दुग्धजन्य पशुको विमा गरेमा सुत्केरी प्रोत्साहन अनुदान कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

१५) वार्षिक कम्तिमा व्यक्तिको फर्म वा व्यक्ति स्वयंले वार्षिक १०० केजी खसी बोका उत्पादन गर्न सक्ने कृषकलाई नीति तथा कार्यविधि बनाइ प्रतिकेजी रु. ८० का दरले अनुदान प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । साथै समुहको हकमा वार्षिक १००० केजी खसी बोका उत्पादन गरे वापत प्रति केजी रु ५० का दरले अनुदान दिइनेछ । साथै दुधमा आत्मनिर्भर बनाउन दुध पकेट क्षेत्र घोषणा गरी प्रति लिटर रु ५ का दरले किसानहरूलाई अनुदान दिइनेछ । साथै दुध ढुवानीमा पनि अनुदान दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

उद्यम विकास, सहकारी, रोजगार र बाणिज्य

१. म पनि उद्यमी बन्न सक्छु कार्यक्रम मार्फत स्थानीय श्रोतसाधनमा आधारित ढाकाजन्य व्यवसायलाई प्रविधिमैत्री बनाउदै लगिनेछ । साथै आगामी आर्थिक वर्षदेखि खादा उत्पादनमा पालिकालाई आत्मनिर्भर बनाइनेछ । विभिन्न कार्यक्रमहरू जस्तै

होजियारी, डलकुशन, बुटिक, डोको, नाडलो जस्ता कार्यक्रमलाइ थप प्रविधि भित्राइ व्यावसायिक मूलक बनाइनेछ ।

२. स्थानीय रूपमा रहेको सालको पात मार्फत दुना टपरीको व्यावसायिक रूपमा निर्माण गरी डिस्पोजल पलाष्टिकजन्य सामग्री मुक्त पालिका घोषणा गरिनेछ ।

३. पालिका भित्ररहेका विभिन्न खानीहरूको अध्ययन अवलोकन गरी उत्खननमा जोड दिइनेछ । परम्परादेखी गर्दै आएको काठको भाडा निर्माण, विभिन्न हस्तकला निर्माण, परम्परागत सिपमा आधारित आरन उद्योग जस्ता कार्यलाइ संरक्षण र प्रवद्धन गरिनेछ ।

४. बैदेशीक रोजगारमा जाने युवाहरूलाइ लक्षित गरेर शिपमुलक र प्राविधिक ज्ञान सम्बन्धी तालिमको व्यावस्था गरिनेछ । साथै वैदेशीक रोजगारीमा रहेको व्यक्तिहरूको परिवारलाइ विप्रेषण वित्तिय साक्षरता कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

६. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमलाई व्यवस्थित गर्दै कार्यान्वयन गरिनेछ । रोजगार कार्यक्रममा छनौटमा नपरेका वेरोजगार व्यक्तिहरूलाइ पालिकाको श्रम रोजगार बैङ्कको स्थापना गरी पालिकाबाट कार्यान्वयन हुने विभिन्न योजना मार्फत रोजगार दिइने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

६. स्थानीय स्तरमा उत्पादित खाद्यान्नबाट संचालित हुने साना उद्योगहरूलाइ व्याज अनुदानको कार्यक्रम ल्याइनेछ ।

७. पालिकाभित्र क्रियाशिल भएका सहकारीहरूलाइ व्यवस्थापन गर्न कोपोमिस तालिम संचालन गरिनेछ । पालिका स्तरिय सुपथ मुल्यमा सहकारी निर्माण कार्यक्रम ल्याइनेछ ।

८. पालिकाभित्र उत्पादित आलुबाट आलु चिप्स उद्योग स्थापना गरी खपत गरिने व्यवस्था मिलाइनेछ । सम्भाव्यता अध्ययन गरी खानेपानी उद्योग निर्माणमा जोड दिइनेछ ।

९. पालिकाबाट उत्पादित आलु तथा अन्य कृषिजन्य सामग्रीको ढुवानीमा अनुदान दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

पर्यटन

१. नौबहिनीको स्याउलीवाड, खलेसवाड हुदै कोठीभिर जोड्ने क्षेत्रलाइ नौबहिनीको प्रमुख पर्यटकीय गन्तव्यको रूपमा विकास गरिनेछ । नौबहिनी मन्दिर, माक्रे मन्दिर, बाहुनपोल्ने क्षेत्र, कटबराह ताल, लुप्लुङ्ग बराह क्षेत्र, लुङ्गको मस्टधाम खवाङ्गको बराहथान, तिनचुले झुलेनी क्षेत्र, त्रिकुटा मन्दिर जस्ता पर्यटकीय स्थलहरूको विकास र प्रवद्धन गर्दै लगिनेछ । पर्यटकीय स्थलहरूको प्रचार प्रसारमा जोड दिईनेछ । पर्यटन विकासको लागि आवश्यक रकम विनियोजिन गरिनेछ ।

२. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र पहिचान भएका र हुन बाकी रहेका पर्यटकीय क्षेत्रको पहिचान गरी आवश्यक पूर्वाधार निर्माणमा जोड दिईनेछ ।

पूर्वाधार विकास

१. अन्तरप्रदेश जोड्ने सडकको रूपमा बहाने खवाङ्ग स्याउलीवाड निसी बागलुङ्ग सडक खण्डलाई नौबहिनीको मुख्य गौरवको आयोजनाको रूपमा संघ र प्रदेश सरकारसंग साझेदारी मार्फत भैरहेको कार्यलाई अगाडी बढाइनेछ ।

२. अन्तरजिल्ला र पालिका जोड्ने बहाने डाम्री रोल्पा सडक, बल्लेखोला मैरामारे रोल्पा सडक, बहाने लुङ्ग तुषरा सडक, बाहाने लिघा फाउनेपोखरी रोल्पा सडक, बाहाने खवाङ्ग देउराली डाडाकटेरी झाक्रीदुगां निसी बागलुङ्ग ढोरपाटन सडक, , खोलीगाउँ लुप्लुङ्ग फोप्ली मैरामारे रोल्पा सडक, मुलघाट सारीवाड सिद्धेश्वरी झाक्रीदुङ्गा गौमुखी ढोरपाटन जोड्ने सडक, लाई पालिकाको रणनीतिक सडकको रूपमा विकास गर्दै लगिनेछ । साथै बहाने कुलली सुत्वलाड एकराते झाक्रीदुङ्गा निसी बागलुङ्ग ढोगरपाटन, अधेरी गाटिना फोप्ली हुदै जुम्रीकाडा मोबा, बहाने लुङ्गलेख दिहालना जोड्ने सडक र पाडाबाड पिपलटारी पूर्णगाउँ झिमरुक जोड्ने मोबा, स्याउलिवाड गाम रोल्पा सडक, बहाने गाउँपालिका भवनदेखी सिउरीकाटे बास्कोट स्याउले रोल्पा जोड्ने सडक, लिघा डाडाकटेरी डाम् सडक र गावै पोखरा रोल्पा जोड्ने सडकलाई पालिकाको मुख्य सडकको रूपमा विकास गरिनेछ ।

३. पालिकाबाट प्रत्येक वडा कार्यलयहरूमा जोड्ने सडकहरूलाई स्तरउन्नति गर्दै बाह्र महिना संचालनमा ल्याउने व्यवस्था मिलाइनेछ । साथै आगामी १० वर्षभित्र प्रत्येक वडा केन्द्र सम्म कालोपत्रे गर्ने कार्यलाई सम्पन्न गरिनेछ ।

४. गाउँपालिकाको आवधिक योजनाले निर्दिष्ट गरे बमोजिम पूर्वाधार निर्माणको क्षेत्रमा प्राथमिकताको आधारमा वार्षिक रूपमा रकम विनियोजिन गर्ने नीति लिइने छ ।

५. बहुउद्देशीय सभाहल भवनको लागि संघ र प्रदेश सरकारसंग सहकार्य गरी निर्माण गरीनेछ । आ. व. २०८३।०८४ सम्म वडा कार्यलय र स्वास्थ्य चौकीको भवन निर्माण सम्पन्न गरिनेछ भने विद्यार्थी सख्याको आधारमा कक्षाकोठा अपुग रहेका विद्यालयको पहिचान गरी विद्यालय भवनको निर्माण कार्य क्रमश अगाडी बढाइनेछ ।

६. आगामी ५ वर्ष भित्रमा पालिका भित्रका सबै वडाका बस्तीहरूमा ग्रामीण सडक सञ्जालसंग जोड्ने व्यवस्था मिलाउनुका साथै स्तरउन्नती गरिनेछ ।

७. उच्च जोखिममा रहेका बस्तीहरूको पहिचान गरी सुरक्षित आवास कार्यक्रम मार्फत स्थानान्तरण गरिनेछ भने पालिकाको बजार क्षेत्र र मुख्य सडक क्षेत्रमा निर्माण हुने नयाँ घरहरू बनाउदा सडक मापदण्ड तथा भवन आचारसहिता लागु गरिनेछ । साथै पूर्वाधार विकास गर्दा लैगिंक तथा दिगो विकासको अवधारणालाई अवलम्बन गरिनेछ ।

८. पालिका भित्र रहेका सडकहरूमा पक्की पुल बनाउने ठाउँको पहिचान गरी निर्माण कार्यलाई पहल गरिनेछ भने झोलुङ्गे पुल आवश्यकता रहेको ठाउँको पहिचान गरि पहल कदमी गरिनेछ । निर्माण भई सञ्चालनमा रहेका पुलहरूको मर्मत संभार व्यवस्था गरिनेछ ।

९. अन्तरपालिका समन्वय गरेर गाउँपालिका स्तरीय खेलकुद मैदानको निर्माण कार्य अगाडी बढाइनेछ ।

१०. बहाने बजार नजिकमा निर्माण भइरहेको बसपार्कलाइ संचालनमा ल्याउन पहल गरिनेछ । साथै आगामी वर्षमा गाउँपालिकाको मुख्य बजार क्षेत्र तथा प्रशासनिक केन्द्र रहेको बाहाने बजारलाई थप सौन्दर्यकरण गर्दै लगिने छ ।

११. निर्माण प्रक्रियामा रहेको नौबहिनी ४ खवाङ्गमा विद्युत सब—स्टेसनको निर्माण कार्यलाइ सम्मन्न गर्न पहल गरिनेछ । विद्युतिकरण नभएका स्थानहरूमा यथाशिघ्र विद्युतीकरण गर्न पहल गरिनेछ । साथै यस पालिका क्षेत्रभित्र साना जलविद्युत आयोजनाहरूको सम्भाव्यता अध्ययन गरी उत्पादनमा जोड दिइनेछ ।

१२. भौतिक पूर्वाधारको कार्यलाइ दिगो एवम गुणस्तरीय बनाउन आगामी आर्थिक वर्ष देखी Design software and lab test equipment मार्फत व्यवस्थित गरिनेछ । निर्माण कार्यलाइ दिगो र गुणस्तरीय बनाउनको लागि निर्माण कार्यमा संलग्न व्यक्तिलाइ उचित तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।

१३. पूर्वाधार निर्माण कार्यमा उपभोक्ता मार्फत संचालन हुने योजनाहरूको हकमा स्थानिय पूर्वाधार निर्माण कार्यविधि बनाइ कार्यान्वयन गरिनेछ । सार्वजनिक सेवा प्रवाह गर्ने निकायहरूमा प्रविधिको उपयोग बढाइ सेवा प्रवाहलाइ समयानुकुल बनाउन प्रविधिजन्य पूर्वाधार निर्माण गर्न विषेश जोड दिइनेछ ।

१४. आयोजनाहरूको अनुगमन प्रणालीलाई थप व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ ।

१५. नौबहिनी क्षेत्रभित्र संचालन हुने सम्पूर्ण पूर्वाधारजन्य योजनाहरूमा ५ प्रतिशत अनिवार्य रूपमा मर्मत संभार कोषमा रकम जम्मा गर्ने व्यवस्था कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

१६ नौबहिनी गाउँपालिकाबाट संचालनमा रहेको व्याकुलोडर संचालन गर्दा कार्यविधि बनाइ संचालन गरिने छ ।

समावेशीकरण र सामाजिक न्याय

१. समाजमा पछाडि परेका दलित, जनजाति, अपाङ्ग, बृद्ध, महिला लगायत वर्गहरूलाई विकासको मूल प्रवाहमा ल्याउन लक्षित कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । यसरी सञ्चालन गरिने कार्यक्रमको लागि आवश्यक रकम विनियोजन गरिनेछ ।

२. विकासका दृष्टिकोणले पछाडि परेका वर्ग समुदायहरूको जीवनस्तर सुधार गर्न उचित आय आर्जन एवम् नव प्रवृद्धनात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको कार्य क्षमताको आधारमा सम्मान र सहयोग गरिनेछ ।

३. पालिकाबाट प्रदान गरिने सेवा सुविधामा कुनै प्रकारको विभेद र अन्याय गरिने छैन । स्रोत साधनको समानुपातिक वितरण गरिनेछ । हाल वडा कार्यालयबाट वितरण गर्दै आएको सामाजिक सुरक्षा भत्तालाई थप व्यावस्थित बनाउदै निरन्तरता दिइनेछ । जेष्ठ नागरिक सम्मान कार्यक्रम अगाडी बढाइनेछ ।

४. आगामी ३ वर्षभित्रमा बालविवाहलाई शुन्यमा झारिनेछ । यसको लागि सम्पूर्ण अभिभावक विद्यालय र बालबालिकासंग विशेष कार्यक्रम संचालन गरि अभियानकै रूपमा ल्याइनेछ । असहाय विपन्न बालबालिकाको पहिचान गरि शिक्षा र स्वास्थ्यको सुनिश्चिता गर्न आवश्यक रकम विनियोजन गरिनेछ ।

५. दलित, महिला अपाङ्गता जनताति तथा पिछडिएका वर्गलाई मूल प्रवाहीकरण गर्न विशेष सिपमुलक कार्यक्रम संचालन गर्न आवश्यक रकम विनियोजन गरिनेछ ।

६. बालबालिका, सुत्केरी महिला लगायतका लक्षित वर्गहरूको लागि कुपोषणबाट जोगाउन पोषण संवेदनशील कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

७. पालिका मातहतका शाखा, स्वास्थ्य चौकी, वडा कार्यालय, विद्यालयहरूबाट गरिने कार्यक्रमहरूमा उत्कृष्ट नतिजा ल्याउने शाखा, स्वास्थ्य चौकी, वडा कार्यालय, विद्यालयहरू मध्येबाट प्रोत्साहन स्वरूप पुरस्कृत गर्ने कार्यक्रम लाई निरन्तरता दिइनेछ ।

साहित्य, कला र संस्कृति

१) पालिका स्तरीय भाषा, कला संस्कृति सम्बन्धी क्रियाकलापहरूलाई व्यवस्थित गर्नको लागि आवश्यक संस्थागत व्यवस्था गरी उक्त संस्थाको समन्वयमा

प्रवर्द्धनात्मक क्रियाकलापहरू संचालन गरिनेछ । आगामी आर्थिक वर्षमा कला संस्कृति तथा मौलिक भेषभुषाको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्न उद्योग वाणिज्यसंग सहकार्य गरी साँस्कृतिक महोत्सव संचालनमा ल्याइनेछ ।

२. मौलिक सिर्जनाका माध्यमद्वारा समाजका उपयोगी कृतिहरूको संरक्षण, विद्वानहरूको सम्मान र साहित्यिक गतिविधिहरूको प्रवर्द्धन गरिनेछ । समाजमा विद्यमान छाडा संस्कृतिको निरुत्साहित गर्दै मौलिक, हितकारी साँस्कृतिक मूल्यमान्यताको विकासका लागि विविध कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

३. पालिका भित्रका उत्कृष्ट कलाकारहरू पुरस्कृत गर्ने, कलाको संरक्षण गर्ने लगायतका कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाइनेछ । गाउँपालिका भित्र लुकेर रहेका प्रतिभाहरूको पहिचानको लागि विभिन्न प्रकारका मैत्रीपूर्ण प्रतिस्पर्धा गरी कला, साहित्य र सृजनाको संरक्षण र सम्वर्द्धन गरिनेछ ।

४. परम्परागत रूपमा चल्दै आएका तर हाल लोपोन्मुख रूपमा रहेका विभिन्न पुरातात्विक सम्पदाहरूको संरक्षण र प्रवर्द्धनको लागि पुरातात्विक संग्राहलय स्थापना गरिने छ ।

५. परम्परागत रूपमा चल्दै आएका सबैको सर्वस्वीकार्य साझा मठ मन्दिर बाहेक अन्य कुनैपनि कुलपुजाका लागी पालिका स्तरबाट रकम विनियोजन गर्ने परम्परालाई निरुत्साहित गरिनेछ ।

खानेपानी सिँचाई तथा सरसफाई

१. पालिकाकाभीत्रका सुख्खा वा सिँचाई विहिन स्थानमा आवश्यकताको आधारमा सिँचाई सुविधा उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाईनेछ ।

२. गाउँपालिकाको सम्पूर्ण वस्तीहरूमा सुरक्षित खानेपानीको व्यवस्था गरी एक घर एक धाराको सुनिश्चितता गरिनेछ । गाउँपालिकाको केन्द्रमा रहेको बाहाने बजार क्षेत्रमा दिगो खानेपानी निर्माणको लागि बृहत खानेपानी आयोजना सञ्चालन गरिने छ ।

३. खानेपानिका मुहानहरूको पहिचान गरी ती क्षेत्रहरूको संरक्षण र सम्बद्धन गर्दै लगिनेछ । खानेपानी योजनाहरूको दिगो उपयोग एवं संरक्षण गर्न उपभोक्तालाई आवश्यक तालिम प्रदान गरिनेछ । बस्तीस्तरमा सरसफाई योजना लागु गरिनेछ ।

वातावरण संरक्षण ,फोहरमैला व्यवस्थापन एवं प्रकोप व्यवस्थापन

१. बाढी पहिरोबाट जोखिममा रहेका क्षेत्रहरूको पहिचान भएका, त्यस्तो स्थानमा रहेका बस्तीहरूलाई पुनस्थापना साथै बस्ती स्थानान्तरण गर्ने योजना निर्माण गरिनेछ ।

२. तयार भएको प्रकोप प्रतिकार्य योजनालाई अध्यावधिक गरी कार्यान्वयन गरिनेछ । प्रकोपमा क्षति व्यहोर्ने घर परिवारलाई राहत उपलब्ध गराउन तयार भएको मापदण्ड अनुसार राहत तथा पुनस्थापनाको कार्यक्रमलाई निरन्तरता गरिनेछ ।

३. बाढी पहिरो नियन्त्रण गर्न वृक्षारोपण लगायतका कार्यलाई व्यवस्थित बनाइने छ ।

४. विपद् तथा प्रकोप व्यवस्थापनको लागि छुट्टै गाउँपालिका स्तरीय विपद् तथा प्रकोप व्यवस्थापन समिति गठन गरि दैवि प्रकोप कोषमा आवश्यक रकम विनियोजन गरिनेछ । साथै प्रत्येक वडा स्तरमा विपद् तथा प्रकोप व्यावस्थापन समिती गठन गरीनेछ । त्यस्ता समितिहरूलाई विपद् प्रतिकार्यसंग जुध्न सक्ने तालिम तथा सामग्री प्रदान गरि सकृय बनाइनेछ ।

५. आपतकालीन विपद् जोखिमबाट सचेत हुनका लागि मौसम पूर्वानुमान गर्ने सुचना संयन्त्र विकास गरिनेछ ।

६. स्वच्छ नौबहिनी हराभरा नौबहिनी भन्ने नाराका साथ यस पालिकालाई Greenery Area को रूपमा विकास गर्दै लगिने छ । वातावरण संरक्षण र जैविक विविधताको संरक्षणको लागी विशेष पहल गरिनेछ ।

७. खाली रहेको वन क्षेत्रमा वन कार्यालयसंग समन्वय गरी उपयोगी विरुवाहरूको वृक्षारोपण गरिनेछ । वनसंग समन्वय गरी जडीबुटी लगायत नगदेबाली उत्पादन गर्न वनको संरक्षण गर्दै त्यस्तो वनक्षेत्र उपभोग गरिनेछ ।

८. गाउँपालिकाको विभिन्न बजार ईलाकाहरूमा उत्पादन हुने फोहोरलाई उपर्युक्त ढंगले व्यवस्थापन गर्न ल्याण्डफिल्ड साइड निर्माणका साथै फोहोरलाई घरबाटै कुहिने र नकुहिने गरी जैविक र अजैविक फोहोरको रूपमा अनिवार्य रूपमा छुट्याउने व्यवस्थालाई कडाइका साथ लागु गरिनेछ । कुहिने फोहोरलाई अर्गानिक मलको रूपमा उत्पादन गरिनेछ ।

९. नदी कटान नियन्त्रण गर्न नदी किनारहरूमा बाँस लगायत उपयोगी विरुवाहरू लगाउने, जोखिममा रहेका बस्तीहरूलाई पहिरो नियन्त्रण गर्न आवश्यक तारजालीको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

१०. बन डिभिजन कार्यालयसंग सहकार्य गरेर बन्यजन्तु चोरी निकासीलाई निषेध गरिने निति कडाईका साथ अवलम्बन गरिने छ ।

११. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका सामुदायीक बनहरूमा जडिबुटी सम्बन्धी सम्भाव्यता अध्ययन गरी जडिबुटी प्रशोधन केन्द्र स्थापना गर्ने कार्य अगाडी बढाइनेछ ।

१२. गाउँपालिका भित्र रहेका सम्पूर्ण स्थानहरूको मुल पहिचान गरी संरक्षण गरिनेछ । साथै जोखिममा रहेका मुलहरूको पहिचान गरी रिचार्ज पोखरी निर्माण गरिनेछ ।

१३. विकास निर्माणका गतिविधिहरू संचालन गर्दा जैविक विविधता, पारिस्थितिक पद्धति एवम वातावरण सन्तुलन कायम हुने गरी अगाडी बढाइनेछ ।

१४. जलवायु परिवर्तनबाट सिर्जित असरहरूलाई न्युनिकरण गर्न स्थानीय रूपमा जलवायु अनुकूलन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति र बन डिभिजन कार्यालयसंगको सहकार्यमा नर्सरी स्थापना गरी सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।

वित्तिय व्यावस्थापन

१. चालु आर्थिक वर्षसम्म फछ्यौट गर्न बाँकी रहेको बेरुजुलाइ क्रमशः फछ्यौट गर्दै लगिनेछ ।

२. हरेक मासिक रूपमा आय व्यय विवरण सम्बन्धित निकायमा पेश गरिनेछ । साथै वेभसाइट मार्फत अध्यावधिक गरिनेछ । राजस्व प्रशासनलाई थप प्रभावकारी बनाइ दर भन्दा दायरा विस्तार गर्नमा पहल गरिनेछ ।
३. उपभोक्ता समिती मार्फत हुने योजनाहरू जेष्ठ मसान्तसम्ममा भुक्तानी दिने व्यावस्था मिलाइनेछ ।
४. सर्वप्रकारका भुक्तानीहरू अनलाइन प्रणाली मार्फत भुक्तानी दिने व्यवस्था मिलाइनेछ । चेकलेस कारोवारको अवधारणा अगाडी बढाउदै लागु गरिनेछ ।
५. हाल वडा कार्यालयबाट कार्यान्वयन भएका सबै प्रकारका कर राजस्व प्रणालीलाई पालिकाको प्रशासकीय भवनबाट पनि कर राजस्व तिर्ने व्यवस्था लाई निरन्तरता दिइएको छ ।

सहकार्य र समन्वय

विकास निर्माणका साझा गतिविधिहरूमा छिमेकी पालिकाहरू साथै अन्य क्षेत्रहरूमा विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गैरसरकारी संस्था एवम निजी क्षेत्रसंग सहकार्य र समन्वय गरि अगाडी बढाइनेछ ।

सूचना प्रविधि सेवा प्रवाह र सुशासन

१. “म भ्रष्टाचार गर्दैन, म भ्रष्टाचार हुन दिन्न, म देश र जनताको लागि इमानदार भएर काम गर्ने प्रतिज्ञा गर्दछु” भन्ने विषय हरेक कर्मचारीको आफ्नो कार्यक्षमा सबैले देखे गरी राख्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ । ।

२. राजस्व चुहावटलाई व्यवस्थित, वैज्ञानिक र पारदर्शिता कायम गर्न हाल संचालनमा रहेको राजस्व व्यवस्थापन प्रणालीलाई अध्यावधिक तथा निरन्तरता दिइनेछ ।

३. चौमासिक र वार्षिक रूपमा सार्वजनिक सुनुवाई तथा सामाजिक परीक्षण जस्ता कार्यक्रमलाई नियमित गरिनेछ । प्रशासकीय भवनमा सि.सि.टि.भी. क्यामरा मार्फत प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले हरेक कर्मचारीको कार्यकक्षबाट हुने सेवाप्रवाहको अवस्था हेर्ने व्यवस्था लाई निरन्तरता दिइनेछ । साथै कार्यलयबाट हुने हरेक प्रकारको सेवाहरु डिजिटल डिस्पेले मार्फत सूचना प्रवाह गरिनेछ ।

४. कार्यसम्पादनको आधारमा वार्षिक तथा मासिक रूपमा उत्कृष्ट कार्य गर्ने कर्मचारीहरुलाई पुरस्कारको व्यवस्था गरिनेछ । त्यसको लागी एक पुरस्कार समिति गठन गरिनेछ । साथै हरेक महिना कर्मचारीहरुको कार्यसम्पादन मूल्यांकन कार्ड बनाइ लागु गरिनेछ ।

५. कार्यालयको अभिलेख प्रणालीलाई डिजिटलाईजेसन गर्दै लगिने छ । कर्मचारीहरुको क्षमता विकास गर्न उचित तालिम तथा अवलोकन भ्रमणको व्यवस्था लाई निरन्तरतन ।

६. प्रत्येक वडा कार्यालयहरुबाट अनलाइन सेवा प्रवाहलाइ थप प्रभावकारी बनाउदै क्रमश अगाडी बढाइनेछ ।

७. कार्यालयको वेभ साइट मार्फत गाउँपालिकाको नीति, नियम कार्यक्रम एवं सम्पूर्ण आय व्यय विवरण सार्वजनिक गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । आगामी आर्थिक वर्ष देखी दर्ता चलानी प्रणालीलाइ प्रविधिमैत्री बनाइनेछ ।

८. उपभोक्ता समितिबाट संचालन हुने योजनाहरुको हकमा १० प्रतिशत जनश्रमदान गर्ने कार्यलाइ थप कडाइका साथ अगाडी बढाइनेछ । उपभोक्ता समितिबाट कार्यान्वयन हुने योजनाहरुमा हुने व्यवस्थापन खर्चलाइ नीति बनाइ कार्यान्वयन गरिनेछ ।

९. आर्थिक वर्षको शुरुवातमै अध्यक्ष र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतबीच तथा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र कर्मचारीहरुबीच कार्यसम्पादन करार सम्झौता गरिने व्यावस्था मिलाइनेछ ।

यस सभाका सदस्यज्यूहरु,

प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्न सहयोग गर्नुहुने उपाध्यक्षज्यू प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यू समितिका संयोजक एवम सदस्य ज्यूहरु, वडा अध्यक्ष एवं कार्यपालिका सदस्य ज्यूहरु, वडा सदस्य तथा अन्य कर्मचारीहरुमा हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दै प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम लागु भई नौबहिनी गाउँपालिकाको समृद्धिको सपना साकार हुने विश्वास लिएको छु ।

“सभ्य, समृद्ध र सुखी नौबहिनी”

धन्यवाद !!!

दिल बहादुर थापा

अध्यक्ष

नौबहिनी गाउँपालिका बाहाने, प्यूठान ।